

31985L0374

L 210/29

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

1985 8 7

TARYBOS DIREKTYVA

1985 m. liepos 25 d.

dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo

(85/374/EEB)

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 100 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi būtina derinti valstybių narių įstatymus dėl gamintojų atsakomybės už jų gaminių su trūkumais padarytą žalą, nes egzistuojantys skirtumai gali iškreipti konkurenciją ir daryti poveikį laisvam prekių judėjimui bendrojoje rinkoje bei sąlygoti skirtingą vartotojų apsaugos lygį nuo žalos, gaminių su trūkumais daromos jų sveikatai ar turtui;

kadangi gamintojo atsakomybė be kaltės yra vienintelė galimybė tinkamai spręsti šią problemą, būdingą vis techniškėsiu tampančiam mūsų amžiui, pasižyminčiam teisingu šiuolaikinei technologinei gamybai būdingos rizikos paskirstymu;

kadangi atsakomybė be kaltės turėtų būti taikoma tik kilnojamų pramoniniu būdu pagamintų gaminių atžvilgiu; tikslinga netaikyti atsakomybės už žemės ūkio produktus ir medžioklės laimikį, išskyrus atvejus, kai jie apdorojami pramoniniu būdu ir dėl to šiuose produktuose gali rasti trūkumų; kadangi šioje direktyvoje numatyta atsakomybė turėtų būti taikoma ir kilnojamiesiems gaminiams, kurie yra naudojami konstruojant nekilnojamąjį turtą ar yra jame įtaisyti;

kadangi vartotojų apsauga reikalauja, kad visi gamybos procese dalyvaujantys gamintojai būtų atsakingi už savo tiekiamų gatavų gaminių, sudedamųjų dalių ar tiekiamų žaliavų trūkumus; kadangi dėl tos pačios priežasties atsakomybė turėtų būti išplėsta gaminių importuotojams į Bendriją ir asmenims, kurie prisistato gamintojais, pritvirtindami savo vardą, prekės ženklą ar kitą skiriamąjį ženklą, arba asmenims, tiekiantiems gaminį, kurio gamintojo nustatyti neįmanoma;

kadangi už tą pačią žalą esant atsakingiems keliems asmenims, vartotojų apsauga reikalauja, kad nukentėjęs asmuo bet kurio iš jų galėtų reikalauti visiškos kompensacijos;

kadangi siekiant apsaugoti vartotojų fizinę gerovę ir turtą, gaminių defektiškumas turėtų būti nustatomas ne pagal jo tinkamumą naudoti, bet pagal saugos, kurios visuomenė turi teisę tikėtis, trūkumą; kadangi sauga yra nustatoma, neatsižvelgiant į tai, kad esamomis aplinkybėmis gaminyje yra naudojamas netinkamai;

kadangi teisingas rizikos paskirstymas tarp nukentėjusiojo ir gamintojo reiškia, kad gamintojui turėtų būti suteikta galimybė būti atleistu nuo atsakomybės, jei jis pateikia įrodymus, apie tam tikrą nuo atsakomybės atleidžiančių aplinkybių buvimą;

kadangi vartotojų apsauga reikalauja, kad gamintojo atsakomybės neturėtų įtakoti kitų asmenų veiksmai ar neveikimas, kurie prisidėjo prie padarytos žalos atsiradimo; kadangi vis dėlto atsakomybė gali būti sumažinta ar panaikinta, atsižvelgiant į nukentėjusio asmens aplaidumą, turėjusį įtakos žalai atsirasti;

kadangi vartotojų apsauga reikalauja kompensacijos mirties, sužalojimo ir turinės žalos atsiradimo atveju; kadangi, siekiant išvengti pernelyg didelio bylų skaičiaus, pastaroji kompensacija turėtų būti ribojama asmeniniam naudojimui ar vartojimui skirtais gaminiams, iš jos atimant tam tikrą nustatytą sumą, nemažesnę už įtvirtintą ribą; kadangi ši direktyva neturi pažeisti konkrečiu atveju taikomoms teisėms, reglamentuojančios kompensacijas, išmokamas už patirtą skausmą, kančias ir kitą nematerialinę žalą;

⁽¹⁾ OL C 241, 1976 10 14, p. 9 ir OL C 271, 1979 10 26, p. 3.

⁽²⁾ OL C 127, 1979 5 21, p. 61.

⁽³⁾ OL C 114, 1979 5 7, p. 15.

kadangi vienodas ieškininės senaties terminas iškelti bylą dėl kompensacijos atitinka ir nukentėjusio asmens, ir gamintojo interesus;

kadangi gaminiai laikui bėgant sensta, kuriami aukštesni saugos standartai, ir mokslo bei technologijų lygis progresuoja; kadangi dėl to būtų nepagrįsta nustatyti gamintojo atsakomybę už jo gaminio trūkumus neribotam laikui; kadangi dėl to atsakomybė, praėjus tam tikram laikui, turėtų išnykti nepažeidžiant pretenzijų, jau pareiktų remiantis įstatymu;

kadangi, siekiant veiksmingos vartotojų apsaugos, sutartyse neturėtų būti leidžiama daryti išimčių dėl gamintojo atsakomybės nukentėjusiam asmeniui;

kadangi pagal valstybių narių teisinės sistemas nukentėjusioji šalis gali reikšti pretenzijas dėl žalos atlyginimo, remdamasi šioje direktyvoje nenumatyta sutartine arba nesutartine atsakomybe; kadangi tokiomis nuostatomis siekiama veiksmingos vartotojų apsaugos tikslo, jų neturėtų įtakoti ši direktyva; kadangi veiksmingai vartotojų apsaugai farmacijos produktų srityje taip pat jau egzistuojant valstybėje narėje, remiantis specialia atsakomybės sistema, turėtų būti galima reikšti pretenzijas pagal šią sistemą;

kadangi atsakomybės ribos už branduolinėmis priemonėmis padarytus sužalojimus ar žalą specialiomis taisyklėmis jau yra numatyta visose valstybėse narėse, šios rūšies žalos buvo galima neįtraukti į šios direktyvos taikymo sritį;

kadangi į šios direktyvos taikymo sritį neįtraukiant pirminių žemės ūkio produktų ir medžioklės laimikių, atsižvelgiant į tai, ko tikimasi iš vartotojų apsaugos, tam tikrose valstybėse narėse, gali būti manoma, jog tai pernelyg riboja šią apsaugą, todėl valstybėms narėms turėtų būti galima išplėsti atsakomybės taikymą ir minėtų produktų atžvilgiu;

kadangi dėl panašių priežasčių tam tikrose valstybėse narėse gali būti manoma, kad gamintojo galimybė išvengti atsakomybės, įrodžius, kad gaminio išleidimo į apyvartą metu, esančio trūkumo negalima buvo nustatyti dėl tuo metu egzistavusio mokslo ir technikos lygio, nepagrįstai riboja vartotojų apsaugą; kadangi dėl to valstybei narei turėtų būti suteikta galimybė savo įstatymuose išlaikyti arba naujuose įstatymuose įtvirtinti nuostatą, kuria remiantis, ši atleidžianti nuo atsakomybės aplinkybė nebūtų pripažįstama; kadangi priimant naujus įstatymus, galimybė

pasinaudoti šia išimtimi turėtų būti taikoma Bendrijos sustabdymo tvarka, siekiant, jei galima, vienodai padidinti apsaugos lygį visoje Bendrijoje;

kadangi, atsižvelgiant į daugumos valstybių narių teisinės tradicijas, netikslinga nustatyti gamintojo atsakomybės be kaltės aukščiausią finansinę ribą; tačiau atsižvelgiant į egzistuojančias skirtingas tradicijas, atrodo, įmanoma pripažinti valstybės narės galimybę išimties būdu atsisakyti neribotos atsakomybės principo, įtvirtinant visos gamintojo atsakomybės ribas už žalą mirties, asmens sužalojimo atvejais, kurią sukelia identiški, tą patį trūkumą turintys gaminiai, su sąlyga, jog ši riba yra pakankamai aukšta, kad galėtų garantuoti pakankamą vartotojų apsaugą bei tinkamą bendrosios rinkos funkcionavimą;

kadangi dabartiniame etape suderinimas negali būti visiškas, bet atveria kelią didesniajam derinimui; kadangi dėl to būtina, kad Taryba reguliariai gautų Komisijos ataskaitas dėl šios direktyvos taikymo, prireikus, kartu su atitinkamais pasiūlymais;

kadangi šiuo požiūriu ypatingai svarbu peržiūrėti šios direktyvos dalis, susijusias su valstybių narių galimybėmis taikyti tam tikras išimtis, po to, kai praeis pakankamai laiko sukaupti praktinės patirties apie šių išimčių daromą poveikį vartotojų apsaugai ir bendrosios rinkos funkcionavimui,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Gamintojas atsako už žalą, atsiradusią dėl jo gaminio trūkumų.

2 straipsnis

Šioje direktyvoje „gaminys“ reiškia visus kilnojamosius gaminius, net jei jie įtraukti į kitą kilnojamąjį ar nekilnojamąjį gaminį, išskyrus pirminius žemės ūkio produktus ir medžiojamus paukščius bei žvėris. „Pirminiai žemės ūkio produktai“ — augalininkystės, gyvulininkystės ir žuvininkystės produktai, išskyrus tuos, kuriems atliktas pirminis perdirbimas. Į gaminio sąvoką įeina elektra.

3 straipsnis

1. „Gamintojas“ yra galutinai pagaminto gaminio, bet kokių žaliavų ar sudedamosios dalies gamintojas arba kiekvienas asmuo, kuris prisistato gamintoju, ant gaminio nurodydamas savo vardą, prekės ženklą ar kitą skiriamąjį ženklą.

2. Nepažeidžiant gamintojo atsakomybę reglamentuojančių nuostatų, šioje direktyvoje gamintoju taip pat laikomas ir yra atsakingas kaip gamintojas kiekvienas verslu užsiimantis asmuo, importuojantis gaminį į Bendriją pardavimo, nuomos, lizingo ar kitokio platinimo tikslais.

3. Kai gamintojo negalima nustatyti, kiekvienas gaminio tiekėjas yra laikomas jo gamintoju, išskyrus jei jis per protingą laiką informuoja nukentėjusįjį apie tai, kas yra gamintojas arba kas jam gaminį patiekė. Ši taisyklė taikoma ir importuojamiems gaminiams, net ir esant nurodytam gamintojo vardui, jei ant jų nenurodytas 2 dalyje minėtas importuotojas.

4 straipsnis

Nukentėjęs asmuo privalo įrodyti padarytą žalą, gaminio trūkumą ir priežastinį ryšį tarp trūkumo ir padarytos žalos.

5 straipsnis

Kai pagal šios direktyvos nuostatas už tą pačią žalą yra atsakingi du ar daugiau asmenų, jų atsakomybė yra solidari, nepažeidžiant proporcingus įnašus ir regreso teises reglamentuojančių nacionalinės teisės nuostatų.

6 straipsnis

1. Gaminys yra laikomas turinčiu trūkumą, jei jis nėra toks saugus, kokio asmuo, atsižvelgiant į visas aplinkybes, turėjo teisę tikėtis, įskaitant:

- a) gaminio pateikimą;
- b) tikslą, kuriam, protingai mąstant, gaminys gali būti naudojamas;
- c) gaminio išleidimo į apyvartą laiką.

2. Gaminys nelaikomas turinčiu trūkumą vien dėl to, kad vėliau į apyvartą buvo išleistas geresnis gaminys.

7 straipsnis

Gamintojas nėra laikomas atsakingu pagal šią direktyvą, jei jis įrodo:

- a) kad jis neišleido gaminio į apyvartą; arba
- b) kad atsižvelgiant į aplinkybes, tikėtina, kad trūkumo, dėl kurio buvo padaryta žala, nebuvo gaminio išleidimo į apyvartą metu ar jis atsirado vėliau; arba

c) kad gaminys buvo pagamintas neturint tikslo jį parduoti ar kitaip platinti ekonominiais tikslais, arba kad jis gaminį pagamino ir platino ne užsiimdamas verslu; arba

d) kad trūkumas atsirado siekiant, kad gaminys atitiktų privalomus valstybinės valdžios institucijų įtvirtintus reikalavimus; arba

e) kad trūkumo neleido pastebėti gaminio išleidimo į apyvartą metu egzistavęs mokslo ir technikos lygis; arba

f) sudedamosios dalies gamintojo atveju, kad trūkumas yra atsiradęs dėl gaminio, į kurį sudedamoji dalis yra įtaisyta, konstrukcijos arba viso produkto gamintojo duotų nurodymų.

8 straipsnis

1. Nepažeidžiant proporcingus įnašus ir regreso teises reglamentuojančių nacionalinės teisės nuostatų, gamintojo atsakomybė nėra mažinama, kai žala atsiranda ir dėl gaminio trūkumo, ir dėl trečiosios šalies veikimo ar neveikimo.

2. Gamintojo atsakomybė gali būti sumažinta ar jis gali būti visiškai atleistas nuo atsakomybės, kai, atsižvelgiant į visas aplinkybes, žala atsirado ir dėl gaminio trūkumo, ir dėl nukentėjusiojo ar kito asmens, už kurį nukentėjęs asmuo yra atsakingas, kaltės.

9 straipsnis

Taikant 1 straipsnį sąvoka „žala“ reiškia:

- a) žalą, padarytą mirties ar asmens sužalojimo atveju;
- b) žalą turtui ar turto sunaikinimą, išskyrus patį gaminį su trūkumu, nustatant 500 ekių žemutinę ribą, jei toks turtas:
 - i) paprastai yra skirtas asmeniniam naudojimui ar vartojimui; ir
 - ii) buvo nukentėjusio asmens naudojamas ar vartojamas asmeniniams tikslams.

Šis straipsnis nepažeidžia nematerialinę žalą reglamentuojančių nacionalinių nuostatų.

10 straipsnis

1. Valstybės narės savo įstatymais įtvirtina trejų metų ieškininės senaties terminą byloms dėl šioje direktyvoje numatytos žalos atlyginimo. Ieškininės senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kada ieškovas sužinojo arba pagrįstai turėjo sužinoti apie žalą, gaminio trūkumą ir gamintojo tapatybę.

2. Ši direktyva nedaro įtakos valstybių narių įstatymams, reglamentuojantiems senaties termino sustabdymą ar nutraukimą.

11 straipsnis

Valstybės narės savo teisės aktuose įtvirtina, kad pagal šią direktyvą nukentėjusiam asmeniui suteiktos teisės nustoja galioti praėjus 10 metų nuo tos dienos, kai gamintojas išleido į apyvartą konkretų žalą padariusį gaminį, nebent nukentėjęs asmuo jau yra pareiškęs ieškinį gamintojui.

12 straipsnis

Jokia nuostata negali apriboti gamintojo atsakomybės nukentėjusiam asmeniui pagal šią direktyvą arba atleisti jį nuo tokios atsakomybės.

13 straipsnis

Ši direktyva nedaro įtakos nukentėjusio asmens teisėms, kurias jis gali turėti pagal įstatymu reglamentuojamas sutartinės ar nesutartinės atsakomybės nuostatas arba pagal specialią atsakomybės sistemą, egzistuojančią pranešimo apie šią direktyvą metu.

14 straipsnis

Ši direktyva netaikoma branduolinių avarijų padarytiems sužalojimams ar žalai, reguliuojamai valstybių narių ratifikuotomis tarptautinėmis konvencijomis.

15 straipsnis

1. Kiekviena valstybė narė gali:

- a) nukrypdamą nuo 2 straipsnio, savo teisės aktuose numatyti, kad taikant šios direktyvos 1 straipsnį sąvoka „gaminy“ apima ir pirminius žemės ūkio produktus bei medžiojamus paukščius ir žvėris;
- b) nukrypdamą nuo 7 straipsnio e punkto, toliau taikyti jau egzistuojančias nuostatas arba šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka teisės aktuose numatyti, kad gamintojas yra atsakingas netgi ir tuo atveju, jei jis įrodo, jog gaminio trūkumo neleidė pastebėti jo išleidimo į apyvartą metu egzistavęs mokslo ir technikos lygis.

2. Valstybė narė, norėdama pasinaudoti 1 dalies b punkte įtvirtinta nuostata, privalo pateikti Komisijai siūlomos priemonės tekstą. Komisija apie tai praneša kitoms valstybėms narėms.

Informavusi Komisiją, valstybė narė privalo laikinai — devyniems mėnesiams, sustabdyti savo siūlomos priemonės taikymą, jeigu per tą laiką Komisija nepateikia Tarybai pasiūlymo šią direktyvą iš dalies keisti atitinkamu klausimu. Tačiau jei per tris mėnesius nuo minėtosios informacijos gavimo Komisija atitinkamai valstybei narei nepraneša apie ketinimą pateikti Tarybai pasiūlymą aptariamam klausimui, valstybė narė gali pradėti nedelsiant taikyti siūlomą priemonę.

Jei per minėtą devynių mėnesių laikotarpį Komisija vis dėlto pateikia Tarybai pasiūlymą iš dalies keisti šią direktyvą, atitinkama valstybė narė siūlomos priemonės netaiko dar 18 mėnesių, skaičiuojant nuo pasiūlymo pateikimo dienos.

3. Praėjus dešimčiai metų nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos, Komisija pateikia Tarybai ataskaitą apie teismų sprendimų, priimtų dėl 7 straipsnio e punkto ir šio straipsnio 1 dalies b punkto taikymo, poveikį vartotojų apsaugai ir bendrosios rinkos funkcionavimui. Remdamasi šia ataskaita, veikdama pagal Komisijos pasiūlymą ir laikydamosi Sutarties 100 straipsnio sąlygų, Taryba sprendžia klausimą dėl būtinybės panaikinti 7 straipsnio e punktą.

16 straipsnis

1. Valstybė narė gali numatyti, kad visa gamintojo atsakomybė už žalą dėl identišku, tokį patį trūkumą turinčių gaminių, sukeltą mirties ar asmens sužalojimo atveju, yra apribojama suma, kuri negali būti mažesnė kaip 70 milijonų ekiu.

2. Praėjus dešimčiai metų nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos, Komisija pateikia Tarybai ataskaitą apie tokio finansinio atsakomybės apribojimo įgyvendinimo tose valstybėse narėse, kurios pasinaudojo 1 dalyje numatyta galimybe, poveikį vartotojų apsaugai ir bendrosios rinkos funkcionavimui. Remdamasi šia ataskaita, veikdama pagal Komisijos pasiūlymą ir laikydamosi Sutarties 100 straipsnio sąlygų, Taryba sprendžia klausimą dėl būtinybės panaikinti 1 dalį.

17 straipsnis

Ši direktyva netaikoma gaminiams, išleistiems į apyvartą iki 19 straipsnyje minimų nuostatų įsigaliojimo.

18 straipsnis

1. Šios direktyvos tikslais ekiu yra apibrėžiamas reglamente (EEB) Nr. 3180/78 ⁽¹⁾ su pakeitimais, padarytais reglamentu (EEB) Nr. 2626/84 ⁽²⁾. Ekvivalentas nacionaline valiuta iš pradžių apskaičiuojamas pagal šios direktyvos priėmimo dieną buvusį kursą.

2. Kas penkeri metai Komisijos pasiūlymu Taryba, atsižvelgdama į Bendrijoje egzistuojančias ekonomikos ir pinigų srities tendencijas, išanalizuoja ir prireikus peržiūri šioje direktyvoje numatytas sumas.

⁽¹⁾ OL L 379, 1978 12 30, p. 1.

⁽²⁾ OL L 247, 1984 9 16, p. 1.

19 straipsnis

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip per trejus metus nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos, ją įgyvendina. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai ⁽¹⁾.

2. Tvarka, įtvirtinta 15 straipsnio 2 dalyje, pradedama taikyti nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos.

20 straipsnis

Valstybės narės pateikia Komisijai pagrindinių nacionalinės teisės nuostatų, priimtų po šios direktyvos įsigaliojimo jos taikymo srityje, tekstus.

21 straipsnis

Kas penkeri metai Komisija teikia Tarybai šios direktyvos taikymo ataskaitą ir, prireikus, atitinkamus pasiūlymus.

22 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1985 m. liepos 25 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. POOS

⁽¹⁾ Apie šią direktyvą valstybėms narėms buvo pranešta 1985 m. liepos 30 d.